

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Δ/νοσι: Ἰωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 1453
Ἀριθ. Διεκπ. 660

Ἀθήνησι τῇ 19^η Μαρτίου 2020

Πρὸς
τὴν Ἀξιότιμον
κ. Νίκην Κεραμέως
Ἵπουργόν Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων
Εἰς Ἀμαρούσιον

Ἀξιότιμη κυρία Ἵπουργέ,

Συνοδικῇ ἐντολῇ καὶ ἐξουσιοδοτήσει, ἀπευθυνόμεθα πρὸς ὑμᾶς, ἀναφορικῶς πρὸς τροποποίησιν τῆς υπ' ἀριθ. 2867/Υ1/16.3.2020 Κ.Υ.Α. μέ τίτλον: «*Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης της τέλεσης κάθε είδους λειτουργιών και ιεροπραξιών στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας για το χρονικό διάστημα από 16.3.2020 έως 30.3.2020*» (ΦΕΚ Β' 672/16.3.2020), ἡ ὁποία ἐξεδόθη ἐν ὄψει τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ, ἡ ὁποία πλήττει καὶ τὴν Πατρίδα μας.

Διαθέτετε προσωπικὴν γνῶσιν καὶ ἀντίληψιν, ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν συνεργασίας τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, ὡς καὶ τῶν πλείστων ἁγίων Ἀρχιερέων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς δυσκόλου καὶ ὀδυνηρᾶς αὐτῆς καταστάσεως, ἧτις ἐνέσκηψεν εἰς τὴν Πατρίδα μας.

Ἐντὸς τοῦ πλαισίου αὐτῆς τῆς καλῆς διαθέσεως καὶ ἀρίστης, ἄχρι τοῦδε, συνεργασίας ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν, παρακαλοῦμεν ὅπως ἐξετάσητε καὶ τὰς ὡς κάτωθι προτάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς στόχον, πλέον τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς πανδημίας, καὶ τὴν διαφύλαξιν καὶ διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης καὶ τὴν στήριξιν τῆς λαϊκῆς βάσεως τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ὁρθοδόξου Αὐτῆς πληρώματος, τό ὁποῖον διατηρεῖ μίαν ζῶσαν σχέσιν μέ τὴν Θεῖαν Λατρείαν, τὴν Ἐκκλησίαν ἐν γένει καὶ τοὺς ποιμένες Αὐτῆς.

Κατόπιν τούτων, προτείνομεν τὰ ὡς κάτωθι:

1) Ἐπειδή εἰς τήν Κ.Υ.Α. (παρ. 4 τοῦ ἄρθρου μόνου) δέν ἐπιτρέπεται ἡ τέλεσις Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἢ Θεῶν Λειτουργιῶν οὔτε εἰς τάς Ἱεράς Μονάς ἢ Ἡσυχαστήρια, παρ' ὅτι μάλιστα ἔχει ληφθεῖ μέριμνα διά τήν ἀπαγόρευσιν προσελεύσεως προσκυνητῶν εἰς αὐτάς («δεν θα δέχονται κοινό και πιστούς σε οργανωμένες ἢ ατομικές προσκυνηματικές ἐπισκέψεις»), παρακαλοῦμεν ὅπως προβλεφθῇ ἡ δυνατότης ἀπροσκόπτου τελέσεως τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν εἰς τάς Ἱεράς Μονάς κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ὅταν μάλιστα τά μέλη τῶν Ἀδελφοτήτων ἀκολουθοῦν κοινοβιακὴν ζωὴν ἐντός τοῦ αὐτοῦ μοναστηριακοῦ συγκροτήματος. Ἔχουμε δεχθεῖ σωρείαν διαμαρτυριῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν μὲν παύσει τήν ὑποδοχὴν προσκυνητῶν, ἀλλὰ ἀδυνατοῦν νά ἀντιληφθοῦν τόν λόγον τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ προγράμματος Λειτουργιῶν καί Ἀκολουθιῶν διά τάς ἀνάγκας τῶν ἱερῶν αὐτῶν Ἀδελφοτήτων.

2) Νά ἐπιτραπῇ ἡ τέλεσις τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καί Θεῶν Λειτουργιῶν ἀπό ἓναν καί μόνον λειτουργόν εἰς τοὺς Ἱερούς Ναούς, ἄνευ συμμετοχῆς πιστῶν. Τοῦτο θά διευκολύνῃ τά μέγιστα τήν ἁγιαστικὴν ἀποστολὴν τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ὀφείλει νά δέεται καί νά προσεύχεται ὑπὲρ ὑγείας τοῦ λογικοῦ Αὐτῆς ποιμνίου, ἀλλὰ θά συντελέσῃ καθοριστικά καί εἰς τήν διατήρησιν τῆς ψυχραμίας τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἡ αἴσθησις ὅτι ἡ Ἐκκλησία λειτουργεῖ, ἔστω καί δίχως τήν ἰδικήν των σωματικὴν παρουσίαν, ἀποτελεῖ πηγὴν πνευματικῆς δυνάμεως καί αἰσιοδοξίας. Ἀπολύτως ἀπαραίτητος θεωρεῖται ἡ εἰδικὴ πρόβλεψις τελέσεως Θεῶν Λειτουργιῶν, ἄνευ παρουσίας πιστῶν, εἰς τοὺς Ἱερούς Ναούς τῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων, εἰς τοὺς ὁποίους διακονοῦν Ἱερεῖς ἔχοντες εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν καί συνεργαζόμενοι ἄριστα μέ τας κατὰ τόπους διοικήσεις καί τό προσωπικόν αὐτῶν.

3) Εἰς τήν παρ. 6 τῆς Κ.Υ.Α., κατὰ τήν ὁποίαν προβλέπεται ὅτι: «**Ἐπιτρέπεται ἡ τέλεση λειτουργίας αποκλειστικά προς το σκοπό μετάδοσης ἀπό ἐθνικῆς ἢ τοπικῆς ἐμβέλειας τηλεοπτικὸ ἢ ραδιοφωνικὸ μέσο, με τὴν παρουσία τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου προσωπικοῦ τοῦ μέσου**», παρακαλοῦμεν ὅπως προστεθῇ ὅτι ἐπιτρέπεται: α) ἡ τέλεσις **Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν** (ὄχι μόνον «λειτουργίας», ὅπως προφανῶς ἐκ παραδρομῆς ἐγράφη) δια τόν αὐτόν λόγον (ἀναμεταδόσεως), β) ἡ τέλεσις Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν διά λόγους **διαδικτυακῆς ἀναμεταδόσεως**, ἀφοῦ πολλοὶ Ἱεροὶ Ναοὶ ἀνά τήν Ἐπικράτειαν διαθέτουν ἀνάλογον δυνατότητα, γ) ἡ τέλεσις Λειτουργιῶν καί Ἀκολουθιῶν, ἐπίσης μέ τό ἀναγκαῖον προσωπικόν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ (π.χ. Ἱερέα καί ἱεροψάλτην, ἄνευ τῆς συμμετοχῆς πιστῶν).

4) Εἰς τό πρῶτον ἐδάφιον τῆς παρ. 5 τοῦ ἄρθρου μόνου ἐπιτρέπεται ἡ τέλεσις Ἐξοδίου Ἀκολουθίας ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν στενῶν συγγενῶν καί μέ τό δεύτερον ἐδάφιον κηρῦσσονται ὡς ὑπεύθυνοι διά τήν

ἐπίβλεψιν αὐτῆς τῆς ῥυθμίσεως αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ τοῦ δημοτικοῦ κοιμητηρίου («Οἱ ἀρχές που εἶναι υπεύθυνες για τη λειτουργία και διαχείριση των κοιμητηρίων ἐπιβλέπουν τὴν ὀρθὴ ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος και οφείλουν να ἀποτρέπουν τὴν προσέλευση προσώπων στα ὁποία δεν ἐπιτρέπεται ἡ συμμετοχὴ στην τελετὴ, σύμφωνα με τὸ πρῶτο ἐδάφιο»). Παρακαλοῦμε νὰ διευκρινισθῇ ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιτρέπεται καὶ ἡ τέλεσις Ἐξοδίου Ἀκολουθίας καὶ εἰς ἑτέρους Ἱερούς Ναούς, πλὴν τῶν Κοιμητηριακῶν Ναῶν, διότι ἰδίως εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς Ἱεράς Μητροπόλεις καὶ Ἐνορίας, αἱ ἐν λόγῳ Ἀκολουθίαι τελοῦνται εἰς τοὺς Ἐνοριακοὺς Ἱερούς Ναούς (ὑφίστανται μάλιστα καὶ Κοιμητήρια ἄνευ Ἱερῶν Ναῶν), οἱ δὲ διοικήσεις τῶν ἐν λόγῳ Ἐνοριακῶν Ἱερῶν Ναῶν, θὰ εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν τήρησιν τοῦ πρῶτου ἐδαφίου περὶ περιορισμένης προσελεύσεως τῶν πιστῶν.

Ἀξιότιμη κυρία Ὑπουργέ,

Ἐχοντες τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἀποδώσετε τὴν δέουσαν προσοχὴν εἰς τὰς ὡς ἄνω προτάσεις τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δηλοῦμεν καὶ πάλιν τὴν συμπαράστασιν Αὐτῆς εἰς τὸν μέγαλο ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξάγει ἡ ἔντιμος Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἐνσκηψάσης πανδημίας καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα ὑμῶν δαψιλῆ τὴν εὐλογίαν τοῦ Δωρεοδότου Θεοῦ καὶ διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν.

† Ἀθηνῶν Ἱεράριος β', πρὸς Δρῆ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ὁρεῶν Φιλόθεος

Κοινοποιήσεις:

1. Ἀξιότιμον κ. Βασίλειον Κικίλιαν
Ὑπουργόν Ὑγείας. Ἐνταῦθα
2. Ἀξιότιμον κ. Σωτήριον Τσιόδραν
Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐνταῦθα
3. Ἀξιότιμον κ. Γεώργιον Καλαντζῆν
Γενικόν Γραμματέα Θρησκευμάτων. Εἰς Ἀμαρούσιον